

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 662. A quo, cui, quibus substitutis, & qualiter fieri possit hæc substitutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

quã parentes liberis mente captis, aut simili impedimento, ob quod ipsi testari nequeunt, laborantibus in casum, si illi hæredes erunt, & in tali statu decesserint, certas personas furogant. Sumitur tum ex *cit. §. Inst. tum ex cit. l. 9.* Cujus definitionis explicationem dabunt resp. ad *q. seq.*

2. Resp. Ad secundum: Dividitur hæc substitutio in eam, quæ fit verbis expressis simpliciter in dictum casum. & tacitam, quæ ex mente testatoris colligitur; dum nimirum vel continetur sub expressa vulgari, testatore liberis mente captis substituente, vel sub expressa pupillari. v. g. si filius, cui vulgari-ter substitutus, post pubertatem in furore continuaverit. Lauterb. *l. c. §. 36.*

Quæst. 662. A quo, cui, quibus substituitis, & qualiter fieri possit hæc substitutio.

1. Resp. Ad primum: exemplariter substituere possunt omnes singuli & soli parentes, unde à facienda substitutione hac parentibus dementibus excluduntur per *cit. l. 9. c. de vulg. filii & omnes*, qui parentum nomine non comprehenduntur. latius tamen hic accepto hoc nomine, quam in substitutione pupillari, veniunt tam mater quam pater omnesque ascendentes, tam per lineam maternam, quam paternam, sine distinctione gradus & sexus. *cit. l. 9. c. de impub. & al. subst.* loquente omnino generaliter. Covar. de *testam. c. 16 §. 6. n. 1. Molin. d. 185. num. 6. Ludvvel. de ult. volunt. p. 2. c. 2.* cum communi. ex ea etiam ratione, quod jus hoc substituendi non fundetur in patria potestate, nec in alia juris civilis ratione, sed in sola humanitate, pietate, affectione & cura erga liberos, quæ in omnibus ascendentibus eadem esse censetur juxta *L. 4. c. de liber. præerit.* & sic in specie substituere posse, exemplariter avum & aviam mortuo patre & matre furiosi, indubitati juris est. Barry. de *success. l. 5. tit. 4. num. 6.* Stryck. de *jur. avor. c. 4. n. 67.* quin etiam id posse avum & aviam, patre & matre adhuc superstibus tanquam benignius asserit cum Bardil. *l. c. th. 7.* Muller. *l. c. th. 35. lit. y.* etsi juri magis consentaneum, ut in hoc casu potius rata sit substitutio facta à patre, dicant Valsq. de *success. progres. l. 2. §. 17. num. 39.* Bachov. ad *§. 1. Inst. de pupill. instit.* & alii apud Muller. *l. c. lit. a.* Item potest substituere mater, etsi ad secunda vota transferit. Lauterb. in *ff. de vulg. §. 38.* Muller. *l. c.* remittens ad Barry. *l. c. num. 3.* Gomef. *L. 1. var. resol. c. 9.* Brunem. ad *cit. l. 9.* Fular. de *subst. q. 183. num. 9.* Carpz. *p. 3. cap. 8. d. 13.* & alios, dissentientibus Harpr. ad *§. 1. Inst. de vulg. num. 15.* Ludvvel. *l. c. pag. 307.* eò quòd mater transiens ad secunda vota liberos prioris matrimonii minus impense amare videatur. Naturales quoque parentes non minus quam legitimi instituere possunt, modò liberos naturales instituerint. *L. generaliter c. de Inst. & subst.* cum humanitatis affectus non minus in naturalibus parentibus quam in legitimis locum habeat, & patria potestas ad substituendum exemplariter non requiratur. Muller. *l. c.* De liberis tamen naturalibus vide dicenda *q. seq.* Unde nec mater naturalis illustris excipitur, non obstante, quòd matri illustri filius spurcius ab intestato non succedat; siquidem à successione ab intestato ad testamentariam non valet argumentum. Muller. *l. c.* cum Bardil. de *subst. Instit. th. 8.* Porro licet substitutio hæc solùm locum habeat in bonis à substituente provenientius. v. g. in bonis maternis, dum mater substituit, in paternis, dum pater substituit. Stru. *l. c. th. 31. lit. y.* Lauterb.

§. 39. de Lugo. Tom. 2. de §. & §. d. 24. num. 162. ubi tamen is, cui fit substitutio est in patria potestate substituente, substitutio etiam ad bona illius omnia aliunde etiam quam à patre substituente quæ sita filio instituto se extendit, ut supponere videntur iidem cum communi. Er sic substitutus quò ad bona illa filii sub potestate patria constituti, utpote in quæ substituens ratione patriæ potestatis jus habet, præferendus omnibus aliis, dum fortè à pluribus ascendentibus diversi substituti. Si verò filius non est in patria potestate constitutus, diversi illi substituti de bonis illius aliunde quam à substituente quæ sitis æqualiter participant. ita de Lugo, Stru. Lauterb. *l. c.* Contrarium tamen, nimirum, quod dum pater & mater substituere volunt, quò ad bona illa filii aliunde quæ sita simpliciter, non habita ratione patriæ potestatis præferendus sit substitutus à patre substituto à matre; eò quòd in persona patris naturalia & civilia jura concurrant, quòdque consultum filio paterno consilio præsumant leges, tradunt Arg. *L. 3. §. 1. ff. de administ. tutor.* Valsq. de *success. §. 17. a. num. 39.* Manz. in *§. 1. Inst. de pupill. subst. num. 7.* quos citat & sequitur, Wiestn. *h. s. num. 192.* De cætero his non obitante, quòd hoc modo, dum à diversis diversi substituuntur, filius videatur decedere cum duobus testamentis contra communem regulam, siquidem hanc regulam non extendendam extra casum, dum quis sibi ipsi facit testamentum) quod in præsentī calu substituens facit filio, & non ipse filius sibi) respondet cum Stryck. Lauterb. *l. c.*

2. Resp. Ad secundum: potest hæc substitutio fieri liberis institutis in hæredes cujuscunque gradus & sexus, sive sint sui, sive emancipati, sive puberes, sive impuberes, dum mente capti. quò spectant juxta *L. 14. ff. de offic. Præsid.* Muti & simul surdi naturales; secus si ex accidente, vel non simul muti & surdi. Trentac. de *subst. p. 3. c. 4. n. 5.* & alii apud Muller. ad *ff. de vulg. th. 36. lit. d.* Neque, ut iis substitui possit, necessarium est (uti olim erat) impetrare ad hoc permillum Principis, ut Arg. *L. 43. ff. de vulg.* tanquam probabilis & in foro receptius tenent Castrenf. ad *cit. l. 9.* Bachov. ad *Trentac. vol. 2. d. 11. th. 10. lit. a.* Stru. *cit. th. 36. lit. e.* Muller. *ibidem.* Item melancholici perpetuò & indefinenter sine intermissione, quos manicos seu maniacos vocant. Muller. *l. c. lit. b.* non tamen ut Idem huc pertinent fatui, qui quadam simplicitate animi laborant, & minus sagaces sunt, imprudenterque & inconsiderate agunt interdum & loquuntur, spectant tamen huc prodigi juridicè tales. Castrenf. *l. c.* dicens communem. Bachov. Vinn. ad *§. 3. Inst. de pupill. subst.* Gomef. *L. 1. var. resol. c. 6. num. 3.* Muller. *l. c. lit. y.* Lauterb. *l. c. §. 42.* contra Giphani. in *cit. l. 9.* Perez. in *eod. de vulg. subst. n. 36. in fin.* Sentientes contrarium ex eo, quòd hoc vitium sit voluntarium; aliosque de eo dubitantes, ut Zoës. in *eod. cod. num. 69.* Substitui quoque potest exhæredatis in bonis aliunde iis obveneritibus, dum nimirum exhæredationem meriti furiosi postea facti exhæredantur. Stru. *l. c. lit. d.* Muller. *ibid.* Lauterb. *l. c.* ne, si parentibus non liceret exhæredatis substituere seu de hærede providere, augetur eorum miseria & afflictio, ut Muller. In summa substitui potest omnibus exemplariter, quotquot propter vitium animi vel corporis testamentum facere nequeunt. Lauterb. *§. 42.* Stru. *cit. th. 36. lit. n.* Muller. *ibidem.* cum communi siquidem ut dictum, fundamentum hujus substitutionis est humanitas, ut qui sibi testamentum facere non possunt, paren-

parentes iis faciant. dum verò quidam ex iis ante vitium animi vel corporis fecerunt sibi testamentum, illud per post superveniens vitium non infirmatur. *L. 18. L. 20. §. 4. ff. qui testam. fac. possunt.* Lauterb. *l. c.* adeoque in iis saltem quò ad bona illorum propria substitutio hæc locum non habet. E contra liberis illegitimis pater substituere nequit. *L. 10. §. 6. ff. de vulg.* Hahn *in ff. eod. num. 8.* Bardil. *de subst. d. ., th. 14.* Lauterb. §. 39. atque ita pater naturalibus ex concubina natis substituere nequit; cum Imperator *cit. L. 9. c. de vulg.* utatur nomine filii, quod naturali non competit juxta *L. 6. ff. qui sui & alien. juris.* & his tantum substitui possit à patre, quibus legitimam debet. *cit. L. 9.* quam non debet naturalibus juxta *L. 27. §. 28. c. de inoff. testam.* Secus tamen est in matre, qui naturalibus substituere potest. *L. 29. §. 1. ff. de inoff. testam.* injustis tamen & ex damnato concubitu natis liberis neque pater, neque mater substituere potest per *novel. 74. c. fin. & novell. 89. c. fin.* Lauterb. *l. c. §. 40. in fine.*

3. Resp. ad tertium: nequeunt parentes exemplariter substituere quasvis indifferenter personas, sicut possunt in substitutione pupillari, sed certum ordinem in iis substituendis servare debent; cum substitutio pupillaris fundet se in patria potestate, exemplaris in humanitate Lauterb. *l. c. §. 44.* ordo verò servandus hic est ut, si illi, quibus substituitur liberos habeant, hi primò substituendi sunt, cuiuscunque sint gradus, sive nati, sive nascituri Muller. *ad ff. de vulg. th. 34. Lit. a.* sed, qui nati sunt, sint sanæ mentis. Lauterb. *l. c.* non tamen filii adoptivi illius, qui postea incedit in furorem, necessariò sunt substituendi. tum quò respectu patris sint extranei; tum quò illis relinquere legitimam necessariò non sit. Muller. *l. c. Lit. b.* idem dicens de arrogatis. Licet autem sufficiat unum vel aliquot vel omnes substitui juxta *cit. L. 9.* quia tamen substitui unum alterumve nimis durum videtur; cum calamitas patris & furor non debeat privare ceteros portione ipsi naturà debita, Bachov. *ad Trentl. vol. 2. d. 11. th. 10. Lit. e.* aliosque dd. communiter sentire, omnes esse substituendos, ait Lauterb. *l. c.* verum non apparere, qualiter sententia hæc arduissima cum *cit. L. 9.* conciliari queat, dicit apud eundem Stryck, si autem illi descendentes non habeant, substituendi necessariò sunt eorum fratres, intellige propriè tales j quales quia non sunt patruales dum quandoque fratres vocantur, necessariò substituendi non sunt. Muller. *l. c. Lit. y.* cum aliis fratribus tamen annumerantur sorores. *L. 35. ff. de pactis & quamdiu hæc supersunt, non liceat substituere alium; ita etiam, ut licet statuto patruus furiosus admittatur ab intestatò unà cum furiosi sorore; nihilominus sola soror sit substituenda; & si cum ea substitutus esset patruus, hujus portio accresceret sorori. Bardil. *de subst. Justinian. th. 20.* Muller. *cit. Lit. y.* substitui autem possunt ex fratribus, ut dictum de filiis, unus vel certi vel omnes juxta *cit. L. 9.* ita quidem, ut pater substituere teneatur fratres germanos & consanguineos; mater germanos & uterinos & non consanguineos. Negat tamen apud Lauterb. Stryck, in hoc casu patrem posse excludere matrem filiorum mente captorum; & vice versa substituendo fratres, idem tenent Bald. *in cit. L. 9. c. de vulg. num. 35. in fin.* Gomer. *L. 1. var. resol. c. 6. num. 7.* & alii apud Muller. *ad Struv. in ff. de vulg. th. 34. Lit. e.* contrarium tenentibus Trentac. *de subst. p. 3. c. §. num. 12.* Ludvvel. *de ult. vol. p. 314.* Struv. ad Muller. *LL. cit.* eò*

quò Imperator in *cit. L. 9.* nullam planè mentionem parentum, sed solum filiorum & fratrum substituendorum fecerit. Ad hæc in substitutione pupillari excludatur mater à successione juxta *L. 8. §. 5. c. de inoff. testam.* adeoque nil obstat, quò minus idem dicatur in substitutione quasi pupillari, Denique deficientibus etiam fratribus, ad nulles alias certas personas substituendas tenentur parentes, sed pro libitu substitui possunt quicumque substitutionis capaces extranei, ita ut etiam illis viticus à matre rectè substituatur. Lauterb. *cit. §. 44.* Muller. *l. c. Lit. y.*

4. Resp. ad quartum: in cæteris modis substituendi exemplariter idem est, qui substituendi pupillariter, ita ut licet non requiratur certa verborum formula, debeat tamen per modum institutionis fieri verbis civilibus directis, in quo differt à substitutione commissoriorum non tamen necesse est exprimi causam substituendi faciendo mentionem expressam furoris vel amentia; cum eo ipso, quò furioso vel amenti alius substituatur, præsumatur substitutio exemplaris, ubi tales substituuntur, quales juxta. *L. 9. c. de impub. & al. sub.* substitui debent. ita Covar. *de testam. c. 16. §. 6. num. 9.* Menoch. *L. 4. præsump. 49. num. 2.* Zasius *ad L. ex factò. ff. de vulg. num. 35.* His tamen non obstantibus, quin fieri possit expressa mentio de amentia. V. g. filio meo furioso substituo cajum. vel etiam expressa conditione. V. g. filium furiosum heredem instituo, & si hæres erit, & in furore decesserit, illi substituo cajum. quæ tamen verba addi necesse non est; cum tacite subesse credantur, plures istiusmodi formulas vide apud Muller. *l. c.* Item requiritur, ut parens prius faciat sibi testamentum instituendo filium furiosum, & dein filio, quem scit non recasurum in potestatem alterius. Item ad formam illius spectat, quò debeat hæreditas testatoris adiri. & quidem si sit hæreditas matris vel alterius extranei per furiosi curatorem juxta *L. 7. §. 3. c. de furiosi curatore.* Si verò sit hæreditas patris, ipso jure adita intelligatur. *cit. L. 7. §. 2.* cum suis ipso jure sit hæres, & non tam acquirat hæreditatem, quam retineat legis potestate sibi debitam. §. 2. *Inst. de hered. qualitat. & different.* Muller. *l. c. Lit. a.*

Quæst. 663. Quis sit effectus substitutionis exemplaris?

Resp. effectus ferè eosdem habet, quos substitutio pupillaris; nimirum ut conditione existente nempe si liberi furiosi hæredes existerint, & in eo morbo decesserint, substitui non tantum testari, sed etiam prædictis personis succedere possint jure hæreditario in omnibus bonis ab iis acquisitis undecunque. Covar. *l. c. num. 10.* Bart. *in L. ex factò. c. de vulg. num. 30.* Ludvvel. *p. 2. c. 2. de ult. volunt.* Lauterb. §. 45. Reiffenst. *h. t. num. 588.* cum communi. Arg. *L. 9. c. de impub. & al. subst. §. 1. inst. de pupil. subst.* Item ut sicut pupillaris, & exemplaris contineat tacitam vulgarem, ac proinde in casu, quo filius hæreditatem non adit, substitutus nihilominus capiat bona. Zasius *tr. de success. c. 3.* Ludvvel. *l. c. Schneidev. L. 2. tit. 16. §. de exempl. subst.* quos citat & sequitur Reiffenst. *l. c.* An verò effectus quoque substitutionis exemplaris sit, ut vi illius excludatur mater à successione in bonis filii furiosi etiam quò ad legitimam sicut excluditur per pillarem à successione in bonis filii impuberis, controvertunt AA. de quo vide